

בבית הדין הצבאי לערעורים

בפני:

אל"ם מאיה הלר - שופטת

בעניין:

ח/XXX טור' י' מ' – המערער (ע"י ב"כ, סרן עמית שוחנצקי)

נגד

התובע הצבאי הראשי – המשיב (ע"י ב"כ, סרן אליסף מלמד ; סגן ליאור רוזנשטד)

ערעור על החלטה של בית הדין הצבאי המחוזי במחוז שיפוטי הדרום שניתנה בתיק דרום (מחוזי) 103/17 (אל"ם טלי פריד – הנשיאה) ביום 27.2.2017. הערעור נדחה.

החלטה

השתלשלות ההליכים

1. החקירה בפרשה זו החלה ביום 14.2.2017, הוא יום האירוע. בתחילה נחקר המערער, סמל י' מ', אשר הכחיש את החשד כנגדו לשפיכת חומר רעיל (מסיר שומנים) לתוך מגשי סלטים בחדר האוכל ביחידתו.

2. ביום 16.2.2017, עם התפתחות החקירה, נעצר המערער. המערער התמיד בהכחשתו, עד ליום 22.2.2017. עם זאת, לאחר שהופלל על ידי טור' אוחנה (להלן: "בני"), עובד כללי שנכח במקום והבחין במעשיו – הודה גם המערער במעשים, תוך ששיווה להם נופך תמים, עת טען, כי לא הבין מהו פוטנציאל הפגיעה של הנוזל ששפך על הסלטים. כן טען, כי סבר שדי בדברים שאמר לבני מיד לאחר המעשה, כדי להביא לכך שהסלטים יפוננו. לדבריו, רצה רק לפגוע באפשרות כי מי מיושבי הבסיס יאכל את הסלטים, אך לא רצה לפגוע באיש.

3. מעצרו של המערער הוארך מעת לעת, לצורכי חקירה ונוכח הקביעה, כי מתקיים בעניין "חשד סביר". ביום 26.2.2017 התבקש בית הדין המחוזי להאריך את מעצרו ביום נוסף, לצורך הגשת כתב אישום, שעה שהובהר, כי החקירה טרם הסתיימה, נוכח המתנה לקבלת חוות דעת מומחה מהמטה הארצי של משטרת ישראל. בית הדין

נעתר לבקשת ההגנה לדון בבקשת התביעה הצבאית בראי סעיף 21(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, המורה כי "בית המשפט לא יתן צו מעצר לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן נוכח, לאחר ששמע את הצדדים, שיש ראיות לכאורה להוכחת האשמה".

4. לאחר שבית הדין קמא שמע את טיעוני באי-כוח הצדדים ועיין בחומר הראיות שנאסף, קבע כי קיימת תשתית ראיות לכאורה להוכחת האשמה וכי זו מקימה עילות מעצר שעניינן מסוכנות לשלום הציבור ופגיעה במשמעת הצבא. עוד נקבע, כי לא עלה בידי ההגנה להצביע על הפלייתו של המערער ביחס לחבריו, שלא נתבקש מעצרו, כבעניינו, וזאת לאור מידת מעורבותם השונה באירוע. משכך, הורה בית הדין המחוזי על הארכת מעצרו של המערער עד ליום 27.2.2017.

5. ביום 27.2.2017 הוגש **כתב האישום** המייחס למערער עבירה שעניינה שימוש ברעל מסוכן, לפי סעיף 336 סיפה לחוק העונשין, התשל"ז – 1977. על-פי כתב האישום, ביום האירוע, נדרש המערער למשוך מזון מבסיס סמוך, אך בשל דרישת מפקדיו, חזר ליחידה והתניצב בפני הסמח"ט ורס"רית היחידה, לשיפוט בדין משמעת. המערער סירב להישפט, יצא מחדר הסמח"ט בסערת רגשות, כשהוא בועט בחפץ שהיה במקום ומגדף. בעודו נסער, ניגש בשעה 11:25 לערך לחדר האוכל, כשבידו בקבוק המכיל נוזל להסרת שומנים, עליו מוטבעת אזהרה כי הוא אסור במאכל, שפך את תכולתו, ללא הבחנה, על סלטים שונים שהונחו בתבניות הגשה ואמר לבני: "תגידי לצח (הסמח"ט) שאין היום סלטים, גם תגידי לו שאין בשר ואין כלום". מיד לאחר מכן עזב את המקום. זמן קצר לאחר מכן הגיע למקום עובד כללי אחר (להלן: "ברוך"), אשר עודכן על-ידי בני במעשיו של המערער. השניים עזבו אף הם את חדר האוכל, אשר היה פתוח לרווחת הכלל, על מנת לחפש את המערער, שחזר לחדרו. בשעה 11:47 עזב המערער את הבסיס, ללא היתר, ביחד עם בני. ברוך שב לחדר האוכל שם הבחין בחיילת אשר החלה לאכול מאחד הסלטים. רק לאחר שהכניסה לפיה עגבנייה, אותה ירקה לאחר שחשה צריבה חזקה בפיה, הזהירה ברוך לבל תאכל מהסלטים, באומרו: "יש לזה ריח של מסיר שומנים". בשלב זה, הבחינה במתרחש גם רס"רית היחידה, סמ"ר אפרתי, אשר הזעיקה את הסמח"ט, אשר פעל להשלכת האוכל הנגוע באופן מיידי. מחוץ לחדר האוכל אותר בקבוק "מסיר השומנים" על ידי הרס"רית, כשהוא ריק מתכולה כמעט לחלוטין וללא מכסה.

6. בד בבד, עם הגשת כתב האישום עתרה התביעה הצבאית למעצרו של המערער עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינו.

7. בית הדין קמא נעתר לבקשת התביעה והורה "בשים לב להיכרותי עם תיק החקירה" ובהתאם להחלטה מיום 26.2.2017, על מעצרו של המערער עד לתום ההליכים המשפטיים בענייניו.

8. ההגנה לא השלימה עם קביעות אלו. מכאן הערעור שלפני.

דיון והכרעה

9. לאחר ששמעתי את טיעוני באי-כוח הצדדים ועיינתי בחומר הראיות, שוכנעתי כי **דין הערעור להידחות.**

10. לצורך החלטה זו, מוכנה אני לצאת מנקודת הנחה, המקלה עם המערער, שלפיה יש לקבל את גרסתו **הכבושה והמאוחרת** (מיום 22.2.2017), על אף שזו אינה חפה מקשיים, ועל אף שיתכן שלא תועדף בשל כך, בהליך העיקרי. גם במצב דברים זה, יש לקבוע, כי גרסתו של המערער, כשלעצמה, מלמדת על מודעותו לכאורה לטיב מעשיו, על הכוונה הניבטת מהם, ועל הסיכון המובהק שנשקף ממעשים אלו לשלומם של חיילי הבסיס.

11. המערער מסר באמרתו מיום 22.2.2017, כי בעודו "קצת עצבני אחרי המשפט" ו"מכל הכעס", ביצע את הפעולות הבאות:

"ראיתי את המסיר שומנים ליד איזור של נטילת ידיים, היה בבקבוק בערך חצי, התקדמתי לכיוון הכיור פתחתי את הבקבוק שפכתי ממנו קצת לכיור והוספתי מים לבקבוק, אחרי זה הלכתי לכיוון החדר אוכל ראיתי את בני כבר עם צלחות של סלטים מוכנים להגשה, ואז אמרתי לו 'שאף אחד פה לא יאכל מהסלטים האלה' (הנחקר מדגים איך שפך), ופשוט שפכתי על הסלטים לא שמת לי לב לאיזה סלטים ואמרתי לבני שאף אחד לא יאכל מהסלטים האלה היום' ואני חשבתני שהוא יזרוק את הסלטים, אני לא עשיתי את זה מכוונה שמישהו יאכל אני חשבתני שבני יזרוק אותם לפח" (עמ' 13 ש. 315-322).

לאחר מכן, השליך את הבקבוק "לכיוון החולות ליד אזור שיש בו מדרגות של החדר אוכל" (עמ' 14 ש. 333), ניגש לחדר מגוריו, ואף כשנשאל על-ידי חבריו על שאירע, נמנע מלספר. או אז הגיעו לחדר המגורים בני וברוך על-מנת לשוחח עימו, אך המערער בחר לצאת לביתו, ביחד עם בני. המערער לא בירר האם בני השליך את הסלטים (ראו גם אמרתו מיום 23.2.2017 עמ' 2 ש. 32-41) ולא ניסה להזהיר איש לבל יאכל מהם. כן

אישר המערער, כי למעשה כלל לא ביקש מבני לזרוק את הסלטים אלא אך "אמרתי לו פשוט שאף אחד לא יאכל מזה והייתי בטוח שהוא יזרוק את זה" (עמ' 19 ש. 457; אמרה מיום 23.2.2017 עמ' 4 ש. 86-93).

המערער לא ידע להסביר מדוע לאחר שיצא מחדר הסמח"ט ניגש לחדר האוכל דווקא. עוד מסר, כי: "אני לא מודע לתוצאות של המסיר שומנים, זה היה בכוונה שאף אחד לא יאכל מהאוכל" (עמ' 17 ש. 420-421).

12. באמרתו הוסיף המערער וציין כי תיאם עם בני "שאף אחד לא ידבר" בחקירה.

13. נטען תחילה, כי אין בחומר הראיות כדי ללמד על מהות החומר אותו שפך המערער לתוך מגשי המזון ולפיכך, לא ניתן בשלב זה לבסס את הטענה כי היה כרוך במעשיו של המערער סיכון כלשהו.

14. טענה זו אין בה ממש. די לטעמי, בדבריו של המערער לפיו שפך לתוך האוכל "מסיר שומנים", בנסיבות העניין, דהיינו, מתוך כעס על מפקדיו וכדי ללמדם לקח על רצונם לנקוט כלפיו בהליכים משמעתיים, כדי להצביע על כך שהמדובר בחומר שאינו ראוי למאכל אדם וכי יש בו סיכון. אך מעבר לכך, קיימת תשתית ראיות לכאורה ללמדנו, כי המערער שפך את נוזל מסיר השומנים, מתוך הבקבוק, אשר נמצא על-ידי רס"רית המחנה. כאמור, המערער ציין באמרתו, כי זרק את הבקבוק "לכיוון החולות ליד **אזור שיש בו מדרגות של החדר אוכל**". הרס"רית, סמ"ר אפרתי, מסרה בהודעתה כי "נזכרתי שראיתי מחוץ לחדר האוכל בקבוק של מסיר שומנים זרוק ברצפה וכשהגעתי למקום שבו היה הבקבוק **ראיתי שיש קצף עדיין**, זאת אומרת שזה נזרק ממש לפני כמה דקות **כי הריח גם היה ממש טרי**" (עמ' 1 ש. 29-31). ובהמשך הודעתה, תיארה שוב את מקום מציאת הבקבוק: "מחוץ לחדר האוכל **יש מדרגות** שמובילות למכולת שטיפה והבקבוק היה זרוק על הרצפה מצד ימין של המדרגות" (עמ' 3 ש. 71-69). יוצא אפוא, כי בשל **מיקומו** של הבקבוק, היותו מכיל **מסיר שומנים**, אופן **תיאורו** (הקצף והריח), **סמיכות הזמנים** שבין השלכת הבקבוק לרגע מציאתו והעובדה כי **לא אותר באותו מקום בקבוק אחר**, הרי שניתן להסיק, כי בהתפתחות טבעית של הראיות הללו, הן עשויות, לאחר שיעובדו בהליך המשפטי, להביא לקביעה בדבר זהות הבקבוק אותו מצאה סמ"ר אפרתי לזהות הבקבוק ממנו שפך המערער את מסיר השומנים (וראו בש"פ 5588/12 **ניאמצ'יק נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם, 24.9.2012)).

15. משקבעתי כך, הריני קובעת עוד, כי על-פי הראיות שנאספו, מופיעה על גבי הבקבוק – מסיר שומנים של חברת "קליין" - **אזהרת סכנה למאכל**. בדיון שהתקיים בפני היום, הוסיפה התביעה הצבאית והציגה את "גליון הבטיחות למוצר" האמור, המפרט את שלל הסכנות העלולות להיגרם כתוצאה ממגע עם החומר שבתוך הבקבוק או מבליעתו, ובכלל זאת, כויות בדרכי העיכול.

16. מהמקובל לעיל עולה, כי הונחה תשתית ראייתית מספיקה המצביעה על הסיכון הגלום ממעשיו של המערער, כאמור.

17. כעת אפנה לבחון את התשתית הראייתית הלכאורית ביחס ליסוד הנפשי של המערער.

18. שוכנעתי, כי די בגרסתו של המערער ללמד על הבנתו את הסיכון הגלום בשפיכת הנוזל על הסלטים, שהיו נגישים לכל באי חדר האוכל, אשר נותר פתוח וללא השגחה (לעניין זה יובהר, כי אחת החיילות אכן טעמה מן האוכל ואך במזל, לא נגרם לה נזק חמור יותר מאשר תחושת הצריבה החזקה שחשה בפיה, וזאת מאחר שירקה את המזון מפיה באופן מיידי). בהתאם לגרסתו שלו, למדתי, כי המערער דילל את נוזל מסיר השומנים במים, בטרם שפך אותו על המזון. פשיטא, כי מאחר שהמערער היה כעוס ועצבני, ותר אחר פעולת נקם כלפי מפקדיו, אשר ביקשו לשפטו בדין משמעתי דקות ספורות קודם לכן, הרי שלא ניתן להסביר את רצונו להתעכב לצורך דילול הנוזל, אלא בהבנתו את גודל הסכנה הטמונה במעשיו ומודעותו להם (אפשרות אחרת, למשל, שהמערער ביקש לדלל את הנוזל על מנת להסוות את ריחו ולהסוות את מעשיו, מצביעה על סיכון משמעותי וחמור אף יותר, הניבט מהמעשים).

19. גם באמירתו של המערער לבני, כך על פי גרסתו, שלפיה "אף אחד לא יאכל מהסלטים האלה" אין כדי להפיג ולו במעט ממידת הסיכון אשר משולב במעשיו, או כדי לשנות מהמסקנה ביחס לכוונה הנשקפת מהמעשים. תחילה, נעיר, כי גרסתו של המערער, ניצבת בסתירה לגרסתו של בני, אשר מסר ביום 20.2.2017 (עמ. 2 ש. 17-18), כי המערער נכנס לחדר האוכל "עצבני ומתוך העצבים הוא אמר לי 'תגייד לצח (הסמח"ט) שאין היום סלטים"'. אך כאמור, גם לאור דבריו של המערער עצמו, ניתן ללמוד על היסוד הנפשי אשר נלווה למעשיו. אמנם המערער שב ושנה, כי לא התכוון לפגוע באיש, אך אין בכך כדי לקבוע, כי אין תשתית ראייתית לכאורית שלפיה מתקיים בו היסוד הנפשי הדרוש להוכחת העבירה שיוחסה לו.

20. סעיף 336 לחוק העונשין, שכותרתו **שימוש ברעל מסוכן**, קובע כדלקמן:

"הגורם שלא כדין שיפעילו על אדם או שאדם יקח רעל או דבר מזיק אחר, בכוונה לפגוע בו או בזולתו או להרגיזם, דינו – מאסר שלוש שנים; סיכן בכך את חיי האדם או גרם לו בכך חבלה חמורה, דינו – מאסר ארבע-עשרה שנים".

סעיף 20 לחוק העונשין, שכותרתו **מחשבה פלילית**, קובע כדלקמן:
 "(א) מחשבה פלילית – מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, ולענין התוצאות גם אחת מאלה:
 (1) כוונה – במטרה לגרום לאותן תוצאות;
 (2) פזיזות שבאחת מאלה:

- (א) אדישות – בשוויון נפש לאפשרות גרימת התוצאות האמורות ;
 (ב) קלות דעת – בנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען.
 (ב) לענין כוונה, ראייה מראש את התרחשות התוצאות, כאפשרות קרובה לוודאי, כמוה כמטרה לגרמן.
 (ג) לענין סעיף זה –
 (1) רואים אדם שחשד בדבר טיב ההתנהגות או בדבר אפשרות קיום הנסיבות כמי שהיה מודע להם, אם נמנע מלבררם ;
 (2) אין נפקה מינה אם נעשה המעשה באדם אחר או בנכס אחר, מזה שלגביו אמור היה המעשה להיעשות.

21. כאמור, הכוונה מוגדרת בסעיף 20(א)(1) לחוק העונשין כ-"מטרה לגרום לאותן תוצאות". סעיף 20(ב) מוסיף וקובע כי "לענין כוונה, ראייה מראש את התרחשות התוצאות, כאפשרות קרובה לוודאי, כמוה כמטרה לגרמן". בבואי ליישם הוראות חוק אלו על מקרה זה, לצד החזקה הראייתית שאדם מתכוון לתוצאות הטבעיות שנבעו ממעשיו, שוכנעתי, כי המערער צפה כאפשרות קרובה לוודאי, כי מעשיו יובילו לפגיעה באחר (ראו פלר, **יסודות בדיני עונשין**, כרך א, פסקה 717 (1984); ע"פ 229/89 **מדינת ישראל נ' שניר** (טרם פורסם, 1.9.1993)). לפיכך, לא בכדי, גרס, כי הזהיר את בני, לבל יאכל איש את הסלטים המזוהמים, שכן ידע היטב כי אינם ראויים עוד למאכל אדם. עם זאת, שעה שהמערער אישר, כי לא עשה מעבר לכך, כל פעולה על מנת לוודא את השלכת המזון לפח, או למצער הזהרת החיילים או נעילת חדר האוכל, אשר נותר ללא השגחה וכי גם כשעזב את הבסיס לא עשה דבר על מנת לוודא כי מיגר את הסכנה שיצר במעשיו, הרי שבהתאם להלכת הצפיות, יש לראותו כמי שהתכוון לתוצאות מעשיו. אזכיר, כי המערער אישר, כי לאחר שעזב את חדר האוכל כלל לא השית לבו להשלכות מעשיו, ולדבריו: "אני לא שאלתי אותו אם הוא זרק את הסלטים, הייתי עצבני, גם באוטובוס לא דיברנו" (אמרתו מיום 23.2.2016 עמ' 4 ש. 92-93; עמ' 2 ש. 47-עמ' 3 ש. 51).

22. אשר על כן, הנני קובעת, כי הונחה תשתית ראייתית לכאורית שיש בכוחה להביא להרשעת המערער.

23. אשר להתקיימותן של **עילות המעצר**, מצאתי לקבל במלואן את קביעותיה של הערכאה קמא לענין זה:

"מעשה כזה שמשמעו למעשה הרעלה של מזון שעתיד להיות מוגש לחיילים וקציני בסיס צבאי הוא בעל פוטנציאל נזק עצום, יש בו כדי לפגוע בשלום הציבור

ובטחונו. אך מזל הוא כי הדברים התגלו במועד ומעבר לנזק מינורי יחסית לחיילת אחת לא נגרמו פגיעות נוספות. בנסיבות אלה מתקיימות באופן ברור עילות המעצר שעניינן **מסוכנות לשלום הציבור ולבטחונו ופגיעה במשמעת הצבאית**."

24. למעלה מן הצורך, יצוין, כי גם בדבריו של המערער לחברו לחדר המגורים, טור' עדי, שלפיהם "אני עוד ינקום בה [הרס"רית] שתמות" (הודעה מיום 15.2.2017 עמ' 1 ש. 7), יש כדי ללמד על מסוכנותו של המערער ועל כך שבעודו נסער, יש בכוחו לבצע מעשי נקם שהסיכון הגלום בהם לשלומם ובריאותם של אחרים, ברור ובולט לעין כל.

25. גם את טענת אפלייתו של המערער ביחס לחבריו, לא ראיתי לקבל. אמנם, חבריו של המערער, בני וברוך, ידעו אודות שפיכת מסיר השומנים לתוך המזון ולא פעלו על-מנת להשליך את הסלטים, אך לא ניתן להשוות בין חלקו האקטיבי של המערער, אשר פעל מתוך סערת רגשות לבין חלקם היחסי, הפסיבי של חבריו, בהקשר זה. האופי שיש ליתן למעשיו של המערער מצביעים ביתר שאת על מסוכנותו הכללית. המערער הוא אשר יצר את הסיכון לחיילי היחידה והוא המחולל של הפרשה כולה. אף אם פוטנציאל הנזק אשר נגרם אף ממחדליהם של חבריו לא היה פעוט, עדין, בסופו של יום, הם אשר מנעו את המשך אכילת המזון, בעוד המערער עזב את הבסיס, תוך התעלמות מהסכנה שיצר.

26. ערעור ההגנה נדחה, אפוא.

ניתנה היום, ג' באדר התשע"ז, 1 במארס 2017, בפומבי ובמעמד המערער ובאי-כוח הצדדים.

מאיה הלר, אל"ם
שופטת בית הדין הצבאי
ל ע ר ע ו ר י ם

חתימת המגיה: _____ העתק נאמן למקור
סגן קורל מכני
תאריך: _____ קצינת בית הדין